

ЗАКОН

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ О ГРАЂАНСКОПРАВНИМ АСПЕКТИМА МЕЂУНАРОДНЕ ОТМИЦЕ ДЕЦЕ

("Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори", бр. 7/91)

ЧЛАН 1

Ратификује се Конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, потписане 25. октобра 1980. године у Хагу, у оригиналу на енглеском и француском језику.

ЧЛАН 2

Текст Конвенције у оригиналу на енглеском и у преводу на српскохрватски језик гласи:

КОНВЕНЦИЈА О ГРАЂАНСКОПРАВНИМ АСПЕКТИМА МЕЂУНАРОДНЕ ОТМИЦЕ ДЕЦЕ

Поглавље I ОБЛАСТ ПРИМЕНЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Члан 1

Циљеви ове конвенције су:

- а) да обезбеди што хитнији повратак деце незаконито одведене или задржане у некој држави уговорници;
- б) да обезбеди да се права на старање и виђење са дететом по закону једне од држава уговорница стварно поштују у другој држави уговорници.

Члан 2

Државе уговорнице ће предузети све одговарајуће мере да обезбеде на својој територији спровођење циљева Конвенције. У ову сврху користиће најефикасније расположиве поступке.

Члан 3

Одвођење или задржавање детета ће се сматрати незаконитим:

а) ако представља повреду права на старање које је добило лице, институција или било које друго тело, колективно или појединачно, по закону државе у којој је дете било стално настањено пре одвођења или задржавања;

б) ако су се у време одвођења или задржавања та права остваривала, колективно или појединачно, или би се остваривала да није дошло до одвођења или задржавања.

Права на старање поменута у тачки а) става 1. могу се стећи пре свега спровођењем закона, или на основу судске или управне одлуке, или на основу споразума који има правно дејство по закону односне државе.

Члан 4

Конвенција ће се примењивати на дете које је живело у држави уговорници непосредно пре било какве повреде права на старање или на виђење. Конвенција ће престати да се примењује када дете напуни 16 година.

Члан 5

У смислу ове конвенције израз:

а) "право на старање" укључује права која се односе на старање о личности детета, а посебно право на одређивање места боравка детета;

б) "право на виђење" укључује право да се дете за одређени период времена одведе ван места сталног боравка.

Поглавље II ЦЕНТРАЛНИ ИЗВРШНИ ОРГАН

Члан 6

Држава уговорница ће одредити централни извршни орган који ће извршавати обавезе које Конвенција предвиђа за такав орган.

Савезне државе, државе са више од једног правног система или државе које имају аутономне територијалне јединице моћи ће да постављају више од једног централног извршног органа и назначе територијалну надлежност тих органа. Ако је држава одредила

више од једног централног извршног органа, одредиће централни извршни орган коме ће се моћи упућивати молбе за даље прослеђивање одговарајућем централном извршном органу у тој држави.

Члан 7

Централни извршни орган ће међусобно сарађивати и унапређивати сарадњу међу надлежним органима у земљама уговорницама како би се обезбедило што хитније враћање детета и постигли остали циљеви ове конвенције.

Пре свега, централни извршни орган ће, непосредно или преко посредника, предузимати све потребне мере:

- а) за откривање места где се налази дете које је незаконито одведено или задржано;
- б) за спречавање даљих евентуалних опасности по дете или пристрасности у односу на једну од заинтересованих страна предузимањем или иницирањем предузимања привремене мере;
- ц) за обезбеђење добровољног повратка детета или постизање споразумног решавања тог питања;
- д) за размену, где је то потребно, информација у вези са социјалним пореклом детета;
- е) за пружање општих информација о важећем праву односне државе у вези са применом ове конвенције;
- ф) за покретање или олакшавање покретања судског или управног поступка ради обезбеђивања повратка детета и где је то могуће за склапање одговарајућих споразума о организовању или обезбеђивању ефикасног остваривања права на виђење;
- г) за обезбеђивање или олакшавање обезбеђивања, где околности то захтевају, правне помоћи и савета, укључујући и учешће бранилаца и правних саветника;
- х) за склапање управних споразума који су потребни и адекватни за обезбеђивање безбедног повратка детета;
- и) за обезбеђивање узајамне размене информација које се односе на примену ове конвенције, и ако је то могуће, елиминисање свих препрека у њеној примени.

Поглавље III ПОВРАТАК ДЕТЕТА

Члан 8

Било које лице, институција или друго тело које тврди да је одвођењем или задржавањем детета повређено право на старање може се обратити централном извршном органу државе у којој се налази место сталног боравка детета или централном извршном органу које друге државе уговорнице за помоћ у обезбеђивању повратка детета.

Таква молба ће садржати:

а) податке о идентитету подносиоца молбе, детета и лица за које се тврди да је одвело или задржало дете;

б) где је то могуће, датум рођења детета;

ц) чињенице на којима се заснива молба подносиоца за повратак детета;

д) све расположиве информације у вези са местом где се дете налази и идентитетом лица са којим се претпоставља да је дете.

Уз молбу могу бити приложени следећи документи:

е) оверена копија било које важне одлуке или споразума;

ф) уверење или гарантно писмо које је издао централни извршни орган, или други надлежни орган државе у којој се налази место сталног боравка детета или званично лице, у вези са релевантним правом те државе;

г) било који други релевантни документ.

Члан 9

Ако централни извршни орган који прими молбу из члана 8. има разлога да верује да се дете налази у некој другој држави уговорници, без одлагања ће директно доставити молбу централном извршном органу те државе уговорнице и обавестити о томе централни орган који упућује молбу или подносиоца молбе, зависно од случаја.

Члан 10

Централни извршни орган државе у којој се налази дете предузеће или наложити да се предузму све одговарајуће мере ради обезбеђивања добровољног повратка детета.

Члан 11

Судски или управни органи држава уговорница ће хитно спровести поступак за повратак детета.

Ако одговарајући судски или управни органи не донесу одлуку у року од шест недеља од дана покретања поступка, подносилац молбе или централни извршни орган државе којој је упућен захтев, на сопствену иницијативу или на захтев централног извршног органа државе која упућује захтев, има право да тражи образложење због одлагања. Ако одговор добије централни извршни орган државе којој је упућен захтев, тај извршни орган ће доставити одговор централном извршном органу државе која упућује захтев или подносиоцу молбе, зависно од случаја.

Члан 12

Ако је дете незаконито одведено или задржано у смислу члана 3, а на дан почетка поступка пред судским или управним органом државе уговорнице у којој се дете налази протекло је мање од годину дана од дана незаконитог одвођења или задржавања, односни надлежни орган ће наложити хитан повратак детета.

Судски или управни орган, чак и ако је правни поступак покренут након истека рока од годину дана поменутог у претходном ставу, такође ће наложити повратак детета ако се не докаже да се дете прилагодило новој средини.

Ако судски или управни орган у држави којој је упућен захтев има разлога да верује да је дете одведено у неку другу државу, може обуставити поступак или одбацити молбу за повратак детета.

Члан 13

Без обзира на одредбе претходног члана, судски или управни орган државе којој се упућује захтев није дужан да наложи повратак детета ако лице, институција или друго тело које се супротстављају његовом повратку докаже:

а) да лице, институција или друго тело које се стара о личности детета није стварно остваривало право на старање у време одвођења или задржавања или да се било сагласило или накнадно пристало на одвођење или задржавање;

б) да постоји озбиљна опасност да би повратак изложио дете физичкој опасности или психичкој трауми или га на други начин довео у неповољан положај.

Судски или управни орган може, такође, да одбије да наложи повратак детета ако утврди да се дете супротставља повратку и да је напунило оне године и стекло степен зрелости при коме је потребно узети у обзир његово мишљење.

Приликом разматрања околности поменутих у овом члану, судски и управни орган ће узети у обзир податке који се односе на социјално порекло детета добијене од централног извршног органа или неког другог надлежног органа државе у којој се налази место сталног боравка детета.

Члан 14

Приликом утврђивања да ли је дошло до незаконитог одвођења или задржавања у смислу члана 3, судски и управни органи државе којој је упућен захтев могу директно применити право, као и судске или управне одлуке, без обзира да ли се званично признају или не у држави у којој се налази стално место боравка детета без спровођења посебних поступака за доказивање тог права или за признавање страних одлука који би иначе били спроведени.

Члан 15

Судски или управни органи државе уговорнице могу, пре издавања налога о повратку детета тражити да подносилац молбе прибави од органа државе у којој се налази место сталног боравка детета одлуку или друге доказе да је одвођење или задржавање детета било незаконито на основу члана 3. Конвенције ако се таква одлука или докази могу добити у тој држави. Централни извршни органи држава уговорница, у мери у којој је то могуће, помоћи ће подносиоцима молбе да добију такву одлуку или доказе.

Члан 16

Након добијања обавештења о незаконитом одвођењу или задржавању детета у смислу члана 3, судски или управни органи државе уговорнице у коју је дете одведено или у којој је задржано неће доносити мериторну одлуку о праву на старање све док се не утврди да се дете неће вратити на основу ове конвенције или, ако није поднесена молба на основу ове конвенције, у разумном периоду после приспећа обавештења.

Члан 17

Сама чињеница да је одлука која се односи на старање издата или да је треба признати у држави којој је упућен захтев неће представљати основу за одбијање повратка детета на основу ове конвенције, али судски и управни органи државе којој је упућен захтев могу узети у обзир разлоге за доношење те одлуке приликом примене ове конвенције.

Члан 18

Одредбе овог поглавља не ограничавају овлашћења судског или управног органа да наложи повратак детета у било које време.

Члан 19

Одлука на основу ове конвенције у вези са повратком детета неће се сматрати мериторном о било ком питању у вези са правом на старање.

Члан 20

Повратак детета на основу одредаба члана 12. може се одбити ако би то представљало кршење основних принципа заштите људских права и основних слобода државе којој је упућен захтев.

Поглавље IV ПРАВО НА ВИЂЕЊЕ

Члан 21

Молба за склапање споразума за организовање или обезбеђивање ефикасног остваривања права на виђење може се поднети централним извршним органима држава уговорница на исти начин као и молба за повратак детета.

Централни извршни органи морају поштовати обавезе о сарадњи које су утврђене у члану 7. ради унапређивања неометаног уживања права на виђење и испуњења свих услова од којих може зависити остваривање ових права. Централни извршни органи ће предузети кораке за отклањање, онолико колико је то могуће, свих препрека у остваривању тих права, онолико колико је то могуће.

Централни извршни органи, непосредно или преко посредника, могу иницирати или помоћи при покретању поступка ради организовања или заштите ових права и обезбеђивања услова од којих може зависити остваривање ових права.

Поглавље V ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22

Никакво јемство, у виду кауције или депозита, ма како описано, неће се тражити као гаранција за покривање трошкова и расхода судских или управних поступака из области примене ове конвенције.

Члан 23

Неће се захтевати никаква легализација или слична формалност у контексту ове конвенције.

Члан 24

Све молбе, дописи или друга документација која се упућује централним извршним органима замољене државе биће сачињени на оригиналном језику са приложеним преводом на званични језик или један од званичних језика државе којој се упућује захтев или, где то није могуће, са преводом на француски или енглески језик.

Међутим, држава уговорница се може, изражавајући резерву у складу са чланом 42, супротставити коришћењу француског језика или енглеског језика, али не и једног и другог језика, код свих молби, дописа или друге документације која се упућује њеним централним извршним органима.

Члан 25

Држављани држава уговорница и лица која су настањена у тим државама имаће право на правну помоћ и саветодавне услуге по питањима у вези са применом ове конвенције у било којој другој држави уговорници под истим условима као и домаћи држављани и лица стално настањена у тој држави.

Члан 26

Сваки централни извршни орган ће сносити своје трошкове код примене ове конвенције.

Централни извршни органи и друге јавне службе држава уговорница неће наметати никакве дажбине у односу на молбе поднесене на основу ове конвенције. Нарочито, они не могу захтевати било какве накнаде од подносиоца молбе на име трошкова и расхода поступака или, где то одговара, на име трошкова који проистичу из учешћа правне одбране

или саветника. Међутим, они могу тражити плаћање трошкова који су проистекли или који ће проистећи из спровођења повратка детета.

Међутим, држава уговорница може, стављањем резерве у складу са чланом 42, изјавити да неће применити на себе никакве трошкове који се помињу у претходном ставу, а који проистичу из учешћа правне одбране или саветника или из судског поступка, осим у случају да се ти трошкови покривају на основу њеног система правне помоћи и саветодавних услуга.

По издавању налога за повратак детета или издавању налога у вези са правом на виђење у складу са овом конвенцијом, судски или управни органи могу, где то одговара, наложити лицу које је одвело или задржало дете или које је спречило остваривање права на виђење да плати потребне трошкове које је имао подносилац молбе или неко друго лице у његово име, укључујући путне трошкове, све трошкове трагања за дететом и трошкове проналажења детета, трошкове правног представљања подносиоца молбе и трошкове повратка детета.

Члан 27

Када је очигледно да захтеви из ове конвенције нису задовољени или да молба иначе нема ваљане правне основе, централни извршни орган није дужан да прихвати молбу. У том случају, централни извршни орган ће одмах обавестити о својим разлозима подносиоца молбе или централни извршни орган преко кога је достављена молба, зависно од случаја.

Члан 28

Централни извршни орган може захтевати да уз молбу буде приложено писмено овлашћење које му даје право да заступа подносиоца молбе или да именује представника који ће деловати уместо њега.

Члан 29

Ова конвенција неће спречити било које лице, институцију или тело које тврди да је дошло до повреде права на старање или виђење у смислу чл. 3. или 21. да се непосредно обрати молбом судским или управним органима државе уговорнице, без обзира да ли је то предвиђено одредбама ове конвенције или не.

Члан 30

Све молбе упућене централним извршним органима или непосредно судским или управним органима државе уговорнице у складу са условима ове конвенције, заједно са документима и свим осталим приложеним подацима или подацима које даје централни

извршни орган прихватиће се у судовима или административним органима држава уговорница.

Члан 31

У односу на државу која по питањима права на старање о детету или виђење детета има два или више правних система који се примењују у различитим територијалним јединицама:

а) било какво позивање на место сталног боравка у тој држави сматраће се као позивање на место сталног боравка у једној од територијалних јединица те државе;

б) било какво позивање на закон државе места сталног боравка сматраће се као позивање на закон територијалне јединице државе у којој се налази место сталног боравка детета.

Члан 32

У односу на државу која по питањима старања о деци има два или више правних система који се примењују на различите категорије лица, било какво позивање на закон те државе сматраће се као позивање на правни систем који утврди закон те државе.

Члан 33

Држава у којој разне територијалне јединице имају сопствене правне прописе о старатељству о деци неће бити дужна да примењује ову конвенцију тамо где држава са јединственим правним системом није дужна да то учини.

Члан 34

Ова конвенција ће имати приоритет у питањима из области њене примене над Конвенцијом од 5. октобра 1961. године о овлашћењима одговорних органа и праву које ће се примењивати у односу на заштиту малолетника, међу потписницима обе конвенције. Иначе, ова конвенција неће ограничити примену међународног инструмента на снази између државе порекла и државе којој се упућује молба или другог закона државе којој се упућује молба ради реализовања повратка детета које је незаконито одведено или задржано или ради остваривања права на виђење.

Члан 35

Ова конвенција ће се примењивати међу државама уговорницама само у односу на незаконита одвођења или задржавања до којих је дошло након њеног ступања на снагу у тим државама.

У случају изјаве на основу чл. 39. или 40, позивање из претходног става на државу уговорницу ће се сматрати позивањем на територијалну јединицу или јединице на које се примењује ова конвенција.

Члан 36

Ништа из ове конвенције неће спречити две или више држава уговорница да се, ради ограничавања рестрикција којима може подлегати повратак детета, међусобно договоре о одступању од било које од одредаба ове конвенције која може представљати такво ограничење.

Поглавље VI ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 37

Ова конвенција ће бити отворена за потписивање државама које су биле чланице Хашке конференције о међународном приватном праву за време њеног XIV заседања.

Конвенција се може ратификовати, може јој се приступити или се може прихватити, а инструменти ратификације, прихватања или приступања ће бити положени код Министарства иностраних послова Краљевине Холандије.

Члан 38

Било која друга држава може приступити Конвенцији.

Инструменти приступања ће бити положени код Министарства иностраних послова Краљевине Холандије.

Конвенција ће ступити на снагу за државу која јој приступи првог дана трећег календарског месеца од полагања инструмента приступања.

Приступање ће бити пуноважно само у односима између државе приступнице и оних држава уговорница које буду изјавиле да прихватају приступање. Такву изјаву ће такође, морати да да било која држава чланица која ратификује, прихвата или одобрава Конвенцију након приступања. Таква изјава ће бити положена код Министарства иностраних послова Краљевине Холандије: ово Министарство ће упутити, дипломатским путем, оверену копију изјаве свакој од држава уговорница.

Конвенција ће ступити на снагу између државе која приступа и државе која је изјавила да прихвата приступање првог дана трећег календарског месеца након полагања изјаве о прихватању.

Члан 39

Било која држава може у време потписивања, ратификовања, прихватања, одобравања или приступања изјавити да ће се Конвенција примењивати на свим територијама за чије је међународне односе одговорна или на једну или више њих. Таква изјава ће постати пуноважна у време ступања Конвенције на снагу за ту државу.

Таква изјава, као и свако даље проширивање примене ће се проследити Министарству иностраних послова Краљевине Холандије.

Члан 40

Ако држава уговорница има две или више територијалних јединица у којима се примењују различити правни системи у односу на питања из делокруга ове конвенције, може у време потписивања, ратификовања, прихватања, одобравања или приступања изјавити да ће се ова конвенција примењивати на све њене територијалне јединице или само на једну или више њих и може изменити ову изјаву подношењем друге изјаве у било које време. О свим изјавама ове врсте биће обавештено Министарство иностраних послова Краљевине Холандије и у њима ће се експлицитно одредити територијалне јединице у којима ће се примењивати Конвенција.

Члан 41

У случају да држава уговорница има политички систем по коме су извршна, судска и законодавна овлашћења подељена између централне и других власти у оквиру те државе, њено потписивање или ратификовање, прихватање или одобравање или приступање овој конвенцији или њене изјаве у смислу члана 40. неће имати никакве импликације на унутрашњу поделу овлашћења у оквиру те државе.

Члан 42

Свака држава може, најкасније у време ратификације, прихватања, одобравања или приступања или у време давања изјаве у смислу чл. 39. или 40, изразити једну или обе резерве предвиђене у члану 24. и члану 26. став 3. Неће бити допуштене друге резерве.

Свака држава може у било које време повући резерву коју је дала. Повлачење ће се проследити Министарству иностраних послова Краљевине Холандије.

Резерва ће престати да буде пуноважна првог дана трећег календарског месеца од обавештења поменутог у претходном ставу.

Члан 43

Конвенција ће ступити на снагу првог дана трећег календарског месеца од полагања трећег инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања поменутих у чл. 37. и 38.

После тога, Конвенција ће ступити на снагу:

- 1) за сваку државу која ратификује, прихвата, одобрава или приступа Конвенцији првог дана трећег календарског месеца од полагања инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања;
- 2) за сваку територију или територијалну јединицу на коју је проширена примена Конвенције у складу са чл. 39. или 40, првог дана трећег календарског месеца после обавештења поменутог у том члану.

Члан 44

Конвенција ће бити на снази пет година од дана ступања на снагу у складу са чланом 43. став 1. чак и за државе које су накнадно ратификовале, прихватиле, одобриле или приступиле Конвенцији.

Ако нема писмених изјава о противном, Конвенција ће се аутоматски обнављати сваких пет година.

Све изјаве ове врсте ће се достављати Министарству иностраних послова Краљевине Холандије најмање шест месеци пре истека петогодишњег периода. Оне могу бити ограничене на одређене територије или територијалне јединице на које се примењује Конвенција.

Овакве изјаве ће бити пуноважне само у односу на државу која је о томе доставила обавештења. Конвенција ће остати на снази за друге државе уговорнице.

Члан 45

Министарство иностраних послова Краљевине Холандије ће обавестити државе чланице Конференције и државе које су приступиле у складу са чланом 38. о следећем:

- 1) потписима и ратификацијама, прихватањима и одобрењима наведеним у члану 37;

- 2) приступањима наведеним у члану 38;
- 3) датуму ступања Конвенције на снагу у складу са чланом 43;
- 4) проширивању примене наведеном у члану 39;
- 5) изјавама наведеним у чл. 38. и 40;
- 6) резервама наведеним у члану 24, члану 26. став 3. и повлачењима наведеним у члану 42;
- 7) изјавама наведеним у члану 44.

Потврђујући наведено, потписници за то прописно овлашћени, потписали су Конвенцију.

Сачињено у Хагу 25. октобра 1980. године, на енглеском и француском језику, од чега су оба текста подједнако аутентична у једном примерку који ће бити положен у архиву Владе Краљевине Холандије и чији ће примерак бити достављен, дипломатским путем, свакој држави чланици Хашке конференције о међународном приватном праву која је учествовала на XIV заседању.

ЧЛАН 3

Централни извршни органи, у смислу члана 6. Конвенције, јесу надлежни органи република: Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске, Македоније, Словеније и Србије.

Централни извршни орган коме се могу упућивати молбе ради прослеђивања надлежном централном извршном органу из става 1. овог члана је савезни орган управе надлежан за послове правосуђа.

ЧЛАН 4

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СФРЈ - Међународни уговори".